

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Wstęp do teorii chaosu		13.2.0627	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Instytut Fizyki Teoretycznej i Astrofizyki			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	drugiego stopnia
Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki	Fizyka	forma	stacjonarne
		moduł	fizyka
		specjalnościowy	Podstawowa
specjalizacja			
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
prof. UG, dr hab. Adam Rutkowski			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		5 udział studenta w zajęciach (30 godz. wykładu + 45 godz. ćwiczeń laboratoryjnych) - 3 ECTS, praca własna studenta - 2 ECTS	
Wykład, Ćw. laboratoryjne			
Sposób realizacji zajęć			
zajęcia w sali dydaktycznej			
Liczba godzin			
Ćw. laboratoryjne: 45 godz., Wykład: 30 godz.			
Termin realizacji przedmiotu			
2023/2024 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Wykład z prezentacją multimedialną - praca własna przygotowanie się do egzaminu - ćwiczenia w laboratorium komputerowym, praca własna - rozwiązanie projektów obliczeniowych 		Sposób zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - Zaliczenie na ocenę - Egzamin 	
		Formy zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - wykonanie pracy zaliczeniowej - projekt lub prezentacja - egzamin pisemny z pytaniami (zadaniami) otwartymi 	
		Podstawowe kryteria oceny	
		składowa oceny	próg zaliczeniowy
		składowa oceny końcowej	
		aktywność na zajęciach (laboratorium)	0%
			5%
		projekty	51%
			35%
		egzamin	51%
			60%
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt kształcenia	Egzamin	Projekt
	Wiedza	
K_W01	+	+
K_W02	+	+
K_W03	+	+
K_W04	+	+
K_W05		
K_W06		
	Umiejętności	
K_U01	+	+
K_U03	+	+
K_U09	+	+
	Kompetencje	
K_K01	+	+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Zaliczenie przedmiotów: Logika i Algebra, Algebra liniowa, Analiza matematyczna, Równania różniczkowe i rachunek prawdopodobieństwa

B. Wymagania wstępne

Umiejętność prowadzenia symulacji komputerowych

Cele kształcenia

Celem przedmiotu jest przegląd zjawisk chaotycznych w układach dynamicznych, przedstawienie podstawowych faktów i pojęć teorii, zastosowań w naukach przyrodniczych, oraz zilustrowanie ich przykładami.

Treści programowe

- Pojęcie nieliniowości - układy dynamiczne, skutki nieliniowości;
- Oscylatory liniowe i nieliniowe, bifurkacje;
- Układy autonomiczne i nieautonomiczne, przykłady;
- Przestrzeń fazowa, trajektorie fazowe: stabilność, atraktory, repelery; punkty równowagi; cykle graniczne;
- Układ równań Lorentza;
- Bifurkacje i pojawienie się chaosu; odwzorowanie logistyczne i Henona; podwajanie okresu; wykładniki Lapunowa; efekt motyla;
- Chaos w oscylatorach;
- Przykłady układów fizycznych wykazujących chaos deterministyczny.

Wykaz literatury

- J. Kudrewicz, Fraktale i chaos, WNT 2007
- N. J. Giordano, H. Nakanishi, Computational Physics, Pearson 2006
- H. G. Schuster, Chaos deterministyczny, PWN 1995

Kierunkowe efekty uczenia się

K_W01-ma ogólną wiedzę w zakresie podstawowych koncepcji, zasad i teorii fizycznych, rozumie ich historyczny rozwój i znaczenie nie tylko dla fizyki, ale i dla innych nauk ścisłych i przyrodniczych oraz poznania świata
K_W02 rozumie rolę eksperymentu fizycznego, matematycznych modeli teoretycznych przybliżających rzeczywistość oraz symulacji komputerowych w metodologii badań naukowych; ma świadomość ograniczeń technologicznych, aparaturowych i metodologicznych w badaniach naukowych
K_W03 zna zaawansowane techniki doświadczalne, obserwacyjne i numeryczne pozwalające zaplanować i wykonać złożony eksperyment fizyczny lub symulację komputerową

Wiedza

Student zna:

- przykłady liniowych i nieliniowych układów dynamicznych;
- matematyczne konsekwencje nieliniowości;
- rozwiązania równań opisujących różnego typu oscylatory;
- rodzaje punktów równowagowych;
- metody opisu układów dynamicznych bazujących na pojęciu przestrzeni fazowej;
- rodzaje atraktorów;
- scenariusze pojawiania się chaosu;
- własności odwzorowania logistycznego;
- efekt podwajania okresu;
- rolę wykładników Lapunowa w teorii chaosu;

Umiejętności

Student potrafi:

<p>K_W04 zna zasadę działania układów pomiarowych i aparatury badawczej specyficznych dla obszaru fizyki związanego z wybraną specjalizacją lub zna zaawansowane metody fizyki teoretycznej i matematycznej</p> <p>K_W05 zna teoretyczne postawy metod obliczeniowych oraz technik informatycznych stosowanych do modelowania i symulacji układów fizycznych</p> <p>K_W06 posiada wiedzę o aktualnych kierunkach rozwoju fizyki, a w szczególności w obrębie obranej specjalizacji</p> <p>K_U01 potrafi zastosować metodę naukową w rozwiązywaniu problemów fizycznych, realizacji eksperymentów i wnioskowaniu</p> <p>K_U03 potrafi dokonać krytycznej analizy wyników pomiarów, obserwacji lub obliczeń teoretycznych wraz z oceną dokładności wyników</p> <p>K_U09 potrafi pracować samodzielnie i w zespole</p> <p>K_K01 zznna ograniczenia własnej wiedzy i umiejętności; potrafi precyzyjnie formułować pytania; rozumie potrzebę dalszego kształcenia się i innych osób</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. rozwiązywać analitycznie lub numerycznie układy równań różniczkowych; 2. posługiwać się językiem przestrzeni fazowej; 3. generować diagramy fazowe i bifurkacyjne; 4. klasyfikować punkty równowagowe i atraktory; 5. opisać różne drogi osiągnięcia chaosu; 6. wskazać i opisać przykłady zachowań chaotycznych w przyrodzie.
Kontakt adam.rutkowski@ug.edu.pl	Kompetencje społeczne (postawy)